

Az irat elektronikus iratról
készített másolat

Alkotmánybíróság 2022 JÚN 07.

A Fővárosi Törvényszék útján

Tisztelt Alkotmánybíróság!

FŐVÁROSI TÖRVÉNYSZÉK MUNKAÜGYI KOLLÉGIUMA 4.	
FŐLAJSTROMSZÁM KEZDŐÍRATON:	
Postán/Gyűjtőládába/Személyesen/E-mailen/Faxon/E-irai	
Érkezett:	2022 JÚN 03.
PÉLDÁNY:	IV
MELLÉKLET:	KÖZTÜK:
FŐLAJSTROMSZÁM: UTÓÍRATON:	

Alulírott

– P/1. sz. mellékletként csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselőm – a Karsai Dániel Ügyvédi Iroda

útján, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban: Abtv.) 27. § alapján az alábbi

alkotmányjogi panasz

indítványt terjeszttem elő.

Kérelem:

Kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Fővárosi Ítéltábla 2.Mf.31.028/2022/7. számú másodfokú részítélet alaptörvény-ellenességét, és az Abtv. 43. §-ának megfelelően semmisítse meg.

Indítványozó nem járul hozzá a személyes adatai közzétételéhez.

* * *

Az indítvány benyújtásának törvényi és formai követelményei

a) A jogorvoslati lehetőségek kimerítése

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság által 2.Mf.31.028/2022/7. számon hozott részítélet ellen fellebbezésnek nincs helye, a jogorvoslati lehetőség kimerítésének kötelezettsége nem vonatkozik a felülvizsgálatra mint rendkívüli jogorvoslatra, melyből következően Indítványozó a jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.

b) Az alkotmányjogi panasz benyújtásának határideje

A Fővárosi Ítéltábla 2.Mf.31.028/2022/7. számú részítéletét 2022. április 11. napján kézbesítették Indítványozó részére, jelen alkotmányjogi panasz indítvány határidőben került előterjesztésre.

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	IV/ 01646 - 0 / 2022
Érkezett:	2022 JÚL 13.
Példány:	1
Melléklet:	6
Kezelőiroda:	H

c) Az indítványozó érintettségének bemutatása

Indítványozó személyes érintettsége megállapítható abból, hogy jelen eljárás tárgyát képező, [REDACTED] alperes ellen, elmaradt illetmény és egyéb követelés tárgyában indult perben Indítványozó a felperes.

d) Annak bemutatása, hogy az állított alapjogsérelem a bírói döntést érdemben befolyásolta vagy a felmerült kérdés alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés

Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Abtv. 29. §-ában foglalt két feltétel vagylagos. Jelen ügyben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel az, hogy ha egy peres eljárásban a fél kezdeményezi, hogy a bíró forduljon az Alkotmánybírósághoz az alkalmazandó jogszabály alkotmányossági vizsgálatát kérve, összeegyeztethető-e az Alaptörvény XXVIII. cikkében biztosított tisztességes eljáráshoz való joggal az, hogy ha az eljáró bíró e kezdeményezéssel nem ért egyet, az ügyben meghozott döntésében csupán arra utal, hogy nem találta indokoltnak indítvány benyújtását az Alkotmánybírósághoz, de döntését érdemben nem indokolja meg, mi több, kifejezetten elutasítja ilyen indokolás elkészítését. Indítványozó álláspontja szerint ugyanis, ha a bíróság nem ad számot döntésének okairól, akkor nem teljesíti az indokolási kötelezettségét és ezzel megsérti Indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogát.

* * *

Az alkotmányjogi panasz benyújtásának érdemi indokolása

- *Az Alaptörvény megsértett rendelkezéseinek pontos megjelölése*

XXVIII. cikk (1): Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

28. cikk: A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.

nyelvvizsgapótlék figyelembevételével **199.100 forintban határozta meg**. 2016. január 1-jétől ez az összeg **167.000 forintra**, 2016. szeptember 2-től **189.200 forintra**, 2017. január 1-jétől **278.600 forintra módosult**. Az életpálya modellhez kapcsolódó illetmény az állami tisztviselőkről szóló 2016. évi LII. törvényben lett szabályozva, amely az illetmény vonatkozásában 2017. január 1-jén lépett hatályba.

5. Indítványozó a 2015. május 1-jétől megállapított illetménye vonatkozásában közszolgálati panaszt terjesztett elő a Kormánytisztviselői Döntőbizottsághoz. A döntőbizottság a 2015. október 6-án kelt JHÁT-PDF/1597/14/2015. számú határozatával elutasította panaszát. A határozat azt tartalmazta, hogy Indítványozó illetménye a Járástv. 7/A. § (5) bekezdésének megfelelően jogszerűen lett megállapítva.

6. Indítványozó ezt követően bírósághoz fordult. Az elsőfokú bíróság Indítványozó kereseti kérelmei közül részítéletében kizárólag az illetménykülönbözettel kapcsolatos igényt bírálta el, nem vizsgálta a készenléti díjjal és a túlmunka díjjal kapcsolatos kereseti kérelemben foglaltakat.

7. Indítványozó indítványa alapján az elsőfokú bíróság nonnakkontroll eljárást kezdeményezett. Az Alkotmánybíróság ez alapján hozott 3/1869-7/2020. számú határozatában kifejtetteket döntése meghozatalakor relevánsnak tekintette. Határozatával az Alkotmánybíróság részben elutasította, egyebekben visszautasította a Járástv. 7/A. § (3) bekezdés Alaptörvényellenessége megállapítására irányuló bírói kezdeményezést, az Alaptörvény B. Cikk (1) bekezdése alapján. Az Alkotmánybíróság, hivatkozva a hasonló tárgyú ügyben hozott 3078/2017. (IV. 28.) AB határozatra, kifejtette, önmagában az a körülmény, hogy a jogalanyok másként cselekedtek volna, ha előre látják egy jogszabály mikénti módosulását, még nem ad alapot a jogbiztonság sérelme és Alaptörvény ellenesség megállapítására. A visszaható hatályú jogalkotás tilalmának ez olyan kiterjesztő értelmezése, ami alkotmányjogi alapokon nem indokolható.

8. A bíróság az Indítványozó illetménykülönbözettel összefüggő igényét a Járástv. 2013. január 1-jén hatályos, illetve a 2015. április 15-től hatályos 7/A. § (3) bekezdése, illetve 7/A. § (5) bekezdése alapján nem találta alaposnak, figyelemmel a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Kttv.) 48. §-ára is. **A Fővárosi Törvényszék a 2021. szeptember 8. napján hozott 21.M.70.228/2021/4. számú részítéletével (P/2. számú melléklet) elutasította Indítványozó illetménykülönbözetre vonatkozó kereseti kérelmét.**

9. Az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy az illetménykülönbözettel kapcsolatos igény elbírálásakor arról kellett döntení, hogy 2015 májusa és 2016. december 31. közötti időszakban jogszerűen állapították-e meg Indítványozó illetményét a korábban elért 440.000 forinttól alacsonyabb összegben. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a Járásv. 7/A. §-a a jogalkotás eredményeképpen 2015. április 15. napján megváltozott, a (3) bekezdése szövegezése módosult és egy új, (5) bekezdést iktartott be a jogalkotó. E törvényszöveg kógens jellegű, vagyis azt az alperes köteles volt alkalmazni. A jogszabály alapján a kormánytisztviselők illetményét a törvény hatálybalépését követő hónap első napjától, azaz 2015. május 1-jétől a Kttv. kormánytisztviselőkre vonatkozó rendelkezései alapján az arra irányadó besorolás szerint kellett megállapítani. A ■■■■■ e kötelezettségének tett eleget, amikor az Indítványozót 2015. május 28-án értesítette az illetményváltozásról és az illetményét nem vitatottan a Kttv. szabályainak megfelelő besorolás alapján állapította meg. Ennek során a törvényi rendelkezésektől nem térhetett el.

10. Az elsőfokú bíróság Alkotmánybíróság határozata alapján kitért a 3061/2017. (III. 31.) AB határozatra is, amelyben az Alkotmánybíróság kifejtette, nincs akadálya annak, hogy a jogalkotó a múltban keletkezett jogviszonyokból származó jogokat és kötelezettségeket újra szabályozzon. Amennyiben az új szabályozás ezeket a jogokat és kötelezettségeket hátrányosan érinti, az csak az új szabályozás hatálybalépését követő időponttól lehetséges. A visszaható hatályú jogalkotás tilalma tehát nem jelenti azt, hogy a fennálló, tartós, határozatlan időtartamú jogviszonyok a jövőre nézve semmilyen esetben sem alakíthatók át, vagy változathatók meg. Az Alkotmánybíróság az ezzel összefüggő korábbi gyakorlatára is utalva azt állapította meg, hogy a Járásv. 7/A. §-a szövegének módosítása nem eredményezett visszaható hatályú jogalkotást, ezért nem következett be az Alaptörvény B. Cikk (1) bekezdés sérelme.

11. Az elsőfokú határozattal szemben Indítványozó terjesztett elő fellebbezést (P/3. számú melléklet), melyben elsődlegesen annak megváltoztatását és a keresetnek helyt adó döntés meghozatalát kérte. Másodlagosan az elsőfokú határozat hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára törréni utasítását kérte az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezése érdekében. Indítványozó kifejtette, hogy nem tekinti jogállami eljárásnak az illetményét érintő jogszabályalkotást, mivel az illetménye egyik naptól a másik közel 60 %-kal csökkent. Az Alkotmánybíróság az ítéletben hivatkozott döntésében nem vizsgálta minden kérdésre kiterjedően a bírói kezdeményezést, mivel nem vizsgálta a Járásv. 7/A. § nemzetközi szerződésbe ütközését és a határozata indokolása ellentmondásos. Indítványozó rögzítette, hogy a ■■■■■ eljárása sértette a Kttv. 9. § (2) bekezdését, vagyis a jóhiszeműség, a tisztesség, a kölcsönös együttműködés, a másik fél jogos érdekének tiszteletben tartása

követelményét, mivel a kormánytisztviselői kinevezését nem az utóbb megváltozott feltételekkel fogadta el. A hozzájárulása nélkül megvalósított hátrányos illetménycsökkenés utólag lett vele közölve, ezért a foglalkoztatása szerződésszegést valósított meg és sértette a jogbiztonságot. Az elsőfokú bíróság a bírói kezdeményezésben a nemzetközi szerződésbe ütközéssel kapcsolatos felperesi érvelést nem rögzítette, emiatt az Alkotmánybíróság ezt a kérdést nem is vizsgálta érdemben. Mindezek okán olyan kérdésben szükséges az Alkotmánybíróság döntését kikérni, amelyre eddig jelen eljárásban nem került sor. Ezzel kapcsolatban Indítványozó az Abtv. 25. § (1) bekezdése és 32. § (2) bekezdése alapján kérte a másodfokú per tárgyalásának felfüggesztése mellett az Alkotmánybíróság eljárása kezdeményezését a Járásv. 7/A. § (3) bekezdése nemzetközi szerződésbe ütköző volta megállapítása érdekében, az Abtv. 41. § (1) bekezdése és 45. § (2) bekezdése alapján a jogszabály megsemmisítése, vagy jelen eljárásban történő alkalmazása kizárása iránt.

12. Indítványozó hivatkozott arra is, hogy az elsőfokú bíróság megsértette az Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. Cikkében rögzített bírósághoz fordulás jogát, továbbá az Egyezmény 1. Kiegészítő Jegyzőkönyve 1. Cikkében a felperes tulajdonhoz való jogát is, azzal, hogy e kérdések vizsgálata hiányában bírálta el a kereseti kérelmét. Kérélmé indokaként Indítványozó hivatkozott az elsőfokú ítéletben is megállapított tényállásra. Rámutatott, hogy a Járásv. nem hagyott választási lehetőséget a települési önkormányzatok hivatalánál foglalkoztatottak számára, hogy át kívánnak-e kerülni a kormányhivatalok állományába, az így megállapított illetmény számukra elfogadható-e. Ugyanazt a munkakört látta el, ugyanabban a munkaidő beosztásban, az eredeti munkabére 45 %-áért. Minden egyéb munkafeltétel változatlanul hagyása mellett az illetménye közel a felére csökkent. Nem kapott érdemi jogorvoslati lehetőséget, hiszen a köztisztviselői státusza kormánytisztviselői státusszá alakulását jogi úton nem tudta támadni, a kinevezéshez nem kellett a hozzájárulása és a felmentését sem kérhetre, így nem volt lehetősége arra, hogy végkielégítés megfizetésével távozzon. Az pedig nem volt elvárható, hogy lemondással a végkielégítés nélkül szüntesse meg a jogviszonyát.

13. Indítványozó az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) gyakorlatára utalva, az Emberi Jogok Európai Egyezménye 1. Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. Cikke megsértését állította, hivatkozva egyebek között a Nagy Béláné kontra Magyarország ügyben hozott döntésre, mivel releváns nemzetközi szerződések pedig a Magyar Államra is kötelezőek, vagyis azokkal nem állhat ellentétben a jelen perben alkalmazandó nemzeti szabályozás. Indítványozó kitért arra is, hogy a bírósághoz fordulás joga megsértése is megállapítható az Emberi Jogok Európai

Egyezménye 6. Cikke értelmében. A bíróságnak azt is vizsgálnia kell, hogy az egyes szerződő államok által biztosított igényérvényesítési eszközök összhangban állnak-e a tisztességes eljárás követelményével, a bírósághoz fordulás jogának lényegével, mivel annak célja egy gyakorlati és hatékony jogérvényesítés. Önmagában tehát a perindítás joga, lehetősége még nem jelenti a bírósághoz fordulás hatékony biztosítását, ezért minden esetben vizsgálni kell, van-e remény a várható, sikeres igényérvényesítésre. A felperes illetményét illetően korlátozott a felülvizsgálat, ezért nem minősült hatékonynak a bírósághoz fordulás joga. A felperes számára csak formailag volt biztosítva a bírói út az illetménycsökkenéssel kapcsolatban, érdemi jogorvoslatot a sérelmeire nem kaphatott.

14. **Fővárosi Ítéltábla 2.Mf.31.028/2022/7. számú részítéletével (P/4. számú melléklet) az elsőfokú bíróság részítéletét helybenhagyta.** Az elsőfokú részítélet hatályon kívül helyezésére irányuló fellebbezési kérelem kapcsán az ítéltábla alkalmazhatónak találta a BH2014.317. számú döntésben kifejtetteket (Mfv.III.10.508/2013). Eszerint a polgári perben a jogorvoslat nem irányulhat arra, hogy az elsőfokú bíróság által mellőzött normakontroll iránti eljárásra a másodfokú bíróság hatályon kívül helyező végzése alapján kerüljön sor.

15. Az ítéltábla a fellebbezési eljárásban sem találta indokoltnak az elsőfokú bíróság által kezdeményezett alkotmánybírósági eljárás kiegészítését a nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálata körében, és arra hivatkozott, hogy ezen döntését *„nem köteles részletesen, alaptörvényi érvek felsorakoztatásával indokolni, amennyiben nem észlel alaptörvényellenességet, illetve nem kezdeményezi az ügyben alkalmazandó szabály alkotmányossági vizsgálatát”*.

JOGI ÉRVELÉS

16. Indítványozó elsőként a tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerében kialakított korábbi alkotmánybírósági gyakorlatot ismerteti, majd ezt követően bemutatja, hogy a strasbourgi székhelyű Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: Bíróság) milyen értelmet ad a tárgyalások tisztességéből fakadó indokolt bírói döntéshez való jognak. Végül pedig az alkotmányjogi panaszban kifogásolt konkrét bírósági ítéletre vonatkoztatja a bemutatott gyakorlatot.

- *Alkotmánybíróság releváns gyakorlata*

17. Az eljárás tisztességének alkotmányos követelményrendszerét a 2011. december 31-éig hatályban volt Alkotmány 57. § (1) bekezdése úgy fogalmazta meg, hogy "a bíróság előtt mindenki egyenlő, és mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat, vagy valamely perben a jogait és körelességeit a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el." A tisztességes eljárás alkotmányos előírásának lényeges tartalmát tekintve 2012. január elsején hatályba lépett Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése a korábban hatályban volt Alkotmány 57. § (1) bekezdésével azonosan rendelkezik, amikor kimondja, hogy "mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el."

18. A 22/2012. (V. 11.) AB határozat úgy fogalmaz, hogy az "Alkotmánybíróság az újabb ügyekben felhasználhatja azokat az érveket, amelyeket az Alaptörvény hatályba lépése előtt hozott korábbi határozata az akkor elbírált alkotmányjogi kérdéssel összefüggésben tartalmazott, feltéve, hogy az Alaptörvény konkrét - az előző Alkotmányban foglaltakkal azonos vagy hasonló tartalmú - rendelkezései és értelmezési szabályai alapján ez lehetséges. [...] Az egyes intézményekről, alapelvekről és rendelkezésekről kialakított értelmezése a határozataiban található meg. Az Alkotmánybíróságnak azokra az alapértékekre, emberi jogokra és szabadságokra, továbbá alkotmányos intézményekre vonatkozó megállapításai, amelyek az Alaptörvényben nem változtak meg alapvetően, érvényesek maradnak." (Indokolás [40]-[41]) Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt szabály értelmezésekor irányadónak tekinti a tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető joggal kapcsolatban kimunkált korábbi alkotmánybírói gyakorlatot. Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jog lényegéről kialakított álláspontját elvi jelentőséggel a 6/1998. (III. 11.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh.) foglalta össze. Az Abh.-ban megfogalmazott megállapításokat az Alkotmánybíróság utóbb több döntésében [5/1999. (III. 31.) AB határozat, ABH 1999, 75.; 14/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 101, 108.; 15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 2002, 116, 118-120.; 35/2002. (VII. 19.) AB határozat, ABH 2002, 199, 211.] is megerősítette és gyakorlattá formálta. Az Abh.-ban kimunkált alkotmányos mérce értelmében a tisztességes eljárás (fair trial) követelménye az eljárásjogi garanciák érvényesülését is felöleli, és egy olyan minőséget jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ebből következően egyes részletszabályok hiánya miatt éppúgy, mint valamennyi részletszabály megalkotásának dacára lehet egy eljárás méltánytalan, igazságtalan vagy nem tisztességes. Az Alkotmánybíróság gyakorlata

szerint a tisztességes eljáráshoz való jog magában foglalja az alkotmányszövegben kifejezetten nem nevesített bírósághoz való jog valamennyi feltételét is. (ABH 1998, 91, 98-99.) Az Alkotmánybíróság értelmezésében tehát a tisztességes eljáráshoz fűződő jog körébe tartozik a hatékony bírói jogvédelem követelménye, amely szerint a jogi szabályozással szemben alkotmányos igény, hogy a perbe vitt jogokról a bíróság érdemben dönthessen. Önmagában a bírói út igénybevételének formális biztosítása ugyanis nem elegendő az eljárási garanciák teljesedéséhez, hiszen az alkotmányos szabályban előírt garanciák éppen azt a célt szolgálják, hogy azok megtartásával a bíróság a véglegesség igényével hozhasson érdemi döntést. A tisztességes eljárás követelménye tehát magában foglalja a hatékony bírói jogvédelem igényét is. A tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerét kielégítő hatékony bírói jogvédelem pedig attól függ, hogy az eljárási szabályok értelmében a bíróság mit vizsgálhat felül. [legutóbb megerősítve: 8/2011. (II. 18.) AB határozat, ABH 2011, 49, 80-81.]

19. Az indokolt bírói döntéshez fűződő jog tehát az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerén belül jelentkezik. Az alkotmányos előírás ugyanakkor kizárólag az eljárási törvényekben foglaltak szerint kötelezheti a bíróságot a döntésének alapjául szolgáló indokok bemutatására. Ebből következik, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény e szabályát mindig együtt olvassa a jogvita jellege, és az adott ügy típusa által kijelölt konkrét eljárásjogi szabályokkal. Az Alaptörvény 28. cikk első mondata úgy rendelkezik, hogy "[a] bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik." Az Alaptörvény 28. cikke tehát a bíróságokkal szemben azt a követelményt fogalmazza meg, hogy ítélezésük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék és alkalmazzák. Figyelemmel az Alaptörvény 28. cikkében előírt jogszabály értelmezési kötelezettségre is, az Alkotmánybíróság azt vizsgálja, hogy az indokolási kötelezettséget előíró eljárási jogszabályokat a bíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott követelményeknek megfelelően alkalmazta-e. Az Alkotmánybíróság tehát a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon. [IV/3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, ABK 2012,131.; Indokolás (4) bekezdése] Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja azt sem, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelt-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként

megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat. [3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, ABK 2012, 504-505.; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, ABK 2012, 622-624; Indokolás (5)]

20. Ehhez képest az Alkotmánybíróság által vizsgált, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. A tisztességes eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposítással megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket.

21. Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmek elutasítása és ezen bírósági döntés indokolása vonatkozásában az Alkotmánybíróság hangsúlyozta, hogy az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése szakjogi kérdés (BH2018. 312., BH2016. 338.), de mint minden bírói döntésnek, meg kell felelnie az Alaptörvény követelményeinek. A 26/2015. (VII. 21.) Alkotmánybírósági határozat arra is rámutatott, hogy felveti a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét, ha az előzetes döntéshozatal kezdeményezésére az uniós jog alapján kötelezett fórum az erre irányuló kérelmet indokolás nélkül utasítja el. „Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint – a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadóan – az eljáró bíróságnak függetlenül attól, hogy kötelezettnek minősült-e vagy sem, továbbá függetlenül attól, hogy helyt ad-e a kezdeményezésre irányuló kérelemnek, avagy sem, alakszerű döntést kell hoznia a kezdeményezésről, és azt legkésőbb az ügydöntő határozatban meg kell indokolnia. Az indítványozó peres fél ugyanis joggal számíthat arra, hogy az ügye kapcsán felmerült és annak eldöntése szempontjából releváns közösségi jogi probléma a Bíróság [EUB] elé kerül. Ennek elmaradása érdemi kihatással lehet a jogvita végeredményére, ezért a bíróság köteles megindokolni az indítvány elutasítását, mivel egyrészt ez

garantálja, hogy megalapozott döntést hozott a kezdeményezés tárgyában, másrészt a peres fél innen ismerheti meg a döntés okát.” {26/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [60]; ld. még 3208/2020. (VI. 11.) AB végzés, Indokolás [36]–[37]}

- *Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlata*

22. Az Alkotmánybíróság az 6/1998. (III. 11.) számú határozatában a tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerének értelmezéséhez az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt Egyezményt (a továbbiakban: Egyezmény) is felhívta, amikor megállapította, hogy az Egyezmény "eljárési garanciákat tartalmazó cikkei általában elfogadott értelmezése szerint a fair trial olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás "méltánytalan" vagy "igazságtalan", avagy "nem tisztességes". A Bíróság gyakorlatában az indokolt bírósági döntéshez való jog az Egyezmény 6. Cikkében biztosított tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggésben, annak egyik, az Egyezmény szövegében kifejezetten nem nevesített elemeként jelenik meg.

23. Az Alkotmánybíróság a 61/2011. (VII. 13.) AB határozatában elvi jelentőséggel erősítette meg, hogy "[e]gyes alapjogok esetében az Alkotmány ugyanúgy fogalmazza meg az alapjog lényegi tartalmát, mint valamely nemzetközi szerződés (például a Polgári és Politikai Jogok Egyezségokmánya és az Emberi Jogok Európai Egyezménye). Ezekben az esetekben az Alkotmánybíróság által nyújtott alapjogvédelem szintje semmiképpen sem lehet alacsonyabb, mint a nemzetközi (jellemzően a strasbourgi Emberi Jogok Bírósága által kibontott) jogvédelem szintje." [ABH 2011, 291, 321.; legutóbb megerősítve: 32/2012. (VII. 4.) AB határozat; ABK 2012, 228, 233.] Az Alkotmánybíróság ilyen megfontolásból kiindulva áttekintette a Bíróságnak az indokolt bírósági döntéshez fűződő jog tekintetében kialakított gyakorlatát, amelyet az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított jog értelmének meghatározásakor is irányadónak tekint.

24. Az Egyezmény 6. Cikk (1) bekezdése mindenkinek jogot biztosít arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen, nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja, és hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában, illetőleg az ellene felhozott büntetőjogi vádak megalapozottságát illetően. A Bíróság az indokolt bírósági döntéshez való jogot az Egyezmény 6. Cikkében foglalt tisztességes tárgyaláshoz való jog részének tekinti. E jog

pontos tartalma a Bíróság elmúlt évtizedek során számos döntésében kimunkált, széleskörű gyakorlatából olvasható ki. E körben a Bíróság kiindulópontja az, hogy a bírói döntésekkel szemben valamennyi demokratikus jogállamban elvárható az objektivitás és az átláthatóság, ami egyfelől elejét veszi az önkényes hatósági és bírósági döntéshozatalnak, másrésztől erősíti a bírósági döntéshozatalba vetett közbizalmat, és a bírói döntések tekintélyét. (Taxquet kontra Belgium, 926/05.; 2010. november 16.; § 90.; Shala kontra Norvégia, 15620/09.; 2012. július 10.; § 29.) A Bíróság következetes gyakorlata szerint a tisztességes eljárás és a jogállamiság elvéhez tartozik az a követelmény, hogy a bíróságok a döntéseik alapjául szolgáló indokokat kellő részletességgel mutassák be. (Suominen kontra Finnország, 37801/97.; 2003. július 1.; § 34.; Vojtechová kontra Szlovákia, 59102/08.; 2012. szeptember 25.; § 35.) A Bíróság olvasatában az adott bírói döntés természete, és az alapul fekvő egyedi ügy körülményei határozzák meg, hogy milyen terjedelmű és mélységű indoklás elégíti ki az indokolási kötelezettség egyezménybeli követelményét. Ebből következően az indokolt bírói döntéshez fűződő jog megsértését kizárólag az alapul fekvő egyedi ügy összes körülményeinek vizsgálatát követően lehet megítélni. (Tatishvili kontra Oroszország, 1509/02.; 2007. február 22.; § 58.; Grádinar kontra Moldova, 7170/02.; 2008. április 8.; § 107.; Sholokhov kontra Örményország és Moldova, 40358/05.; 2012. július 31.; § 67.) Éppen ezért elképzelhető, hogy valamely részletkérdésre vonatkozó indoklás teljes elmaradása nem, míg egy lényegesebb kérdésre vonatkozó hiányos indoklás viszont az Egyezmény 6. Cikkében biztosított jog megsértését idézi elő. A Bíróság az indokolások fogyatékosának foka tekintetében kijelölte azt a határvonalat, amely elválasztja az Egyezménynek megfelelően indokolt határozatokat az Egyezményt sértő hiányos vagy fogyatékos indokolást tartalmazó határozatoktól. Ennek során a Bíróság elvi élel szögezte le, hogy az indokolt hatósági döntéshez való jog semmiképpen sem jelentheti azt, hogy az ügyben eljáró bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelné. (Hiro Balani kontra Spanyolország, 18064/91.; 1994. december 9.; § 27.; Ruiz Torija kontra Spanyolország, 18390/91.; 1994. december 9.; § 29.; García Ruiz kontra Spanyolország, 30544/96.; 1999. január 21.; § 26.; Hirvisaari kontra Finnország, 49684/99.; 2001. december 25.; § 30.; Sholokhov kontra Örményország és Moldova, 40358/05.; 2012. július 31.; § 67.) A Bíróság ugyanakkor azt is elvi élel mondta ki, hogy a döntéssel szemben feltétlen elvárás, hogy a bíróság az ügy lényegi részeit a szükséges alaposággal vizsgálja meg, és erről a vizsgálatáról a határozatának indoklásában is adjon számot. A Bíróság álláspontja szerint nem felel meg az Egyezmény 6. Cikkében foglalt elvárásnak, ha a felülbírálati bírói fórum az alsóbb fokú bíróságnak az ügy lényegi kérdései tekintetében kifejtett érveit további vizsgálat és a vizsgálat indokainak előadása nélkül hagyja helyben. (Helle v. Finnország, 20772/92.; 1997. december 19.; § 60.; Karakasis v. Görögország, 38194/97.; 2000. október 17.; § 27.; Boldea v. Románia, 19997/02.;

2007. február 15.; § 30.; Tacquet v. Belgium, 926/05.; 2010. november 16.; § 91.; Vojtěchová v. Szlovákia, 59102/08.; 2012. szeptember 25., § 35.) A Bíróság az indokolási kötelezettség teljesítésének vizsgálatakor figyelemmel van arra is, hogy az indokolás hiánya vagy fogyatékosága valamely fél írásban megfogalmazott, világosan és pontosan körülírt kérdését érinti-e. (Hiro Balani kontra Spanyolország, 18064/91.; 1994. december 9.; § 28.; Ruiz Torija kontra Spanyolország, 18390/91.; 1994. december 9.; § 30., Ilyadi kontra Oroszország, 6642/05.; 2011. május 5.; § 44.)

25. Az Egyezmény jogvédelmi rendszerében a bírói döntéseknek a tisztességes eljárás által megkövetelt indokolása iránti igény egyfelől szoros összefüggésben áll a jogorvoslathoz fűződő joggal, ugyanis e jog hatékony gyakorlására kizárólag a bíróság döntését alátámasztó indokok ismeretében nyílik valódi lehetőség. (Erről lásd: Baucher kontra Franciaország, 53640/00.; 2007. július 24., §§ 47-51.) Másfelől szoros összefüggés mutatkozik az indokolási kötelezettség teljesítése, és a tisztességes eljáráshoz fűződő jogból fakadó azon alkotmányos igény között, hogy az eljárásban szereplő fél meghallgatást nyerhessen, azaz kérelmét a bíróság megvizsgálja. (Erről lásd: Shala v. Norvégia, 15620/09.; 2012. július 10., § 29.) Ennek oka az, hogy kizárólag a kellő alaposággal indokolt bírói határozatból tűnhet ki, hogy az ügyet eldöntő bíróság ténylegesen figyelembe vette a felek által előterjesztett bizonyítékokat és érveket.

26. Az indokolási kötelezettség terjedelme változhat a döntés jellege szerint (Ruiz Torija kontra Spanyolország, § 29; Hiro Balani kontra Spanyolország, § 27), és csak az ügy körülményeinek fényében határozható meg. Figyelembe kell venni többek között a peres felek által a bíróság elé terjeszhető beadványok változatos voltát és a Szerződő Államok közötti különbségeket a jogszabályi rendelkezések, a szokásjogi szabályok, a jogi vélemények és az ítéletek kihirdetése és szövegezése kapcsán (Ruiz Torija kontra Spanyolország, § 29; Hiro Balani kontra Spanyolország, § 27). **Azonban amikor egy fél beadványa döntő jelentőségű az eljárás kimenetele szempontjából, egyéni és kifejezett választ igényel** (Ruiz Torija kontra Spanyolország, § 30; Hiro Balani kontra Spanyolország, § 28).

27. Az *Ullens de Schooten and Rezabek* ügy tartalmazza azokat az általános elveket, melyek abban az esetben alkalmazhatók, ha hazai bíróságoknak indoklási kötelezettségük van olyan döntések esetén, melyekkel szemben a hazai jog alapján nincs jogorvoslati lehetőség és melyek úgy döntenek, hogy az uniós jog értelmezésével kapcsolatban előttük felvetett kérdésben nem fordulnak az EUB-hez előzetes döntéshozatal céljából. Ezen elvek lényege az, hogy a fent említett bíróságok a *Cilfit*

esetjog alapján kötelesek megindokolni, hogy miért tartották szükségtelennek az előzetes döntéshozatali eljárást; különösen azt, hogy miért állapították meg, hogy az adott kérdés az ügyben nem releváns, vagy az adott uniós jogi rendelkezést korábban az EUB már értelmezte, vagy, hogy az uniós jog korrekt alkalmazása olyannyira nyilvánvaló, hogy az nem hagy semmilyen ésszerű kétséget. (lásd. továbbá: *Somoljai kontra Magyarország*)

- *Fenti érvek alkalmazása jelen ügyben*

28. A Fővárosi Ítéltábla 2.Mf.31.028/2022/7. számú részítélete arra vonatkozóan, hogy miért nem találta indokoltnak az elsőfokú bíróság által kezdeményezett alkotmánybíróági eljárás kiegészítését a nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálata körében nem tartalmaz érdemi indokolást annak ellenére, hogy ez volt Indítványozó fellebbezésének lényege. Az Ítéltábla csupán utalt a BH2018.210. döntésben kifejtettekre, mely azt tartalmazza, hogy a bíró nem köteles részletesen, alaptörvényi érvek felsorakoztatásával indokolni, amennyiben nem észlel alaptörvényellenességet. A BH2018.210. döntés indokolása szerint, ha a bírónak kötelező lenne megindokolnia, hogy az általa alkalmazandó jogszabály miért nem sérti a fél által felhívott alkotmányi tételeket, vagy egyáltalán, ha a normával szemben valamilyen módon igazolni kényszerülne, hogy az alkotmányos, úgy a bíró közvetlenül vagy közvetve az Alkotmánybíróági Alaptörvényben rögzített hatáskörében járna el, az Alkotmánybíróági hatáskörét vonná el.

29. A fenti megállapítás azonban nem csupán ellentétes a tisztességes eljárásból következő indokolási kötelezettséggel, de megalapozatlan is. Azáltal ugyanis, hogy a bíróság számot ad indokolásában az előtte fekvő ügy és az abban alkalmazott jogszabályok alkotmányjogi értékeléséről, nem az Alkotmánybíróági hatáskörét vonja el. Bármilyen formában merül fel alkotmányossági probléma a bírósági eljárás során a bíróságnak a jogszabályok adta értelmezési mozgástér keretein belül azonosítania kell az elé kerülő ügy alapjogi vonatkozásait, és a bírói döntésben alkalmazott jogszabályokat az érintett alapjog alkotmányos tartalmára tekintettel kell értelmeznie, mivel az Alaptörvény 28. cikke szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A bíróságnak pedig indokolásában számot kell adnia erről az értelmezéséről akkor, ha az ügy központi kérdése az adott jogszabály Alaptörvénnyel való összhangja. Az Alaptörvény 28. cikke ugyanis a bíróságok számára alkotmányos kötelezettséggként írja elő, hogy ítélező tevékenységük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék {ld. pl. 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33] és 28/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.

30. Ezzel a bíróság nem vonja el az Alkotmánybíróság hatáskörét azért sem, mivel az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja lehetővé teszi, hogy az érintett alkotmányjogi panaszt nyújtson be az egyedi ügyben alkalmazott jogszabály Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatára. Így az Alkotmánybíróságnak továbbra is lehetősége van a bírói értelmezés alkotmányossági szempontból történő vizsgálatára, sőt a bírósági döntés indokolása elengedhetetlen ahhoz, hogy az érintettek az alkotmányjogi panasz előterjesztéséhez való jogukat hatékonyan gyakorolják.

31. Indítványozó álláspontja szerint tehát a bíróságoknak a tisztességes eljárás követelményéből és az Alaptörvény 28. cikkéből eredő kötelezettségük, hogy akkor is megindokolják döntésüket, ha az általa alkalmazandó jogszabály álláspontja szerint nem sérti a fél által felhívott alkotmányi rételeket vagy nem ütközik nemzetközi egyezménybe és ezért nem fordul az Alkotmánybírósághoz. Ezzel kapcsolatban Indítványozó meghatározónak tartja az EJEB és az Alkotmánybíróság által az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésével kapcsolatban kialakított gyakorlatot. Attól, hogy a bíróság köteles megindokolni, hogy miért nem tartja szükségesnek az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését természetesen nem vonja el az Európai Unió Bíróságának hatáskörét, csupán a tisztességes eljárás érvényesülését biztosítja. Ennek végtelenül egyszerű oka van: az Alkotmánybíróságot nem köti a hozzá forduló bíróság alkotmányjogi álláspontja, attól teljesen eltérő, a bírói kezdeményezést elutasító határozatot is hozhat. Az alkotmányjogi érvelést alkalmazó rendesbíróság tehát ha akarná, sem tudná elvonni az Alkotmánybíróság hatáskörét. Az Alkotmánybírósághoz való fordulásra vonatkozó indítvány indokolás nélküli elutasítása viszont a rendesbíróságok alkotmányos feladatával nem egyeztethető össze. A bíróságoknak ugyanis nem pusztán el kell dönteniük az eléjük tárt jogkérdéseket, hanem azt olyan módon kell tenniük, hogy abból a külvilág és az érintettek számára is egyértelmű legyen, hogy a bíróság akár elutasító döntése tisztességes eljárásban született. Ennek az elvárásnak viszont csak alaposan megindokolt bírósági döntés tud eleget tenni. Jelen ügyben ez a követelmény nem teljesült.

32. A fentiekből következően, amikor a bíróság úgy dönt, hogy nem fordul az Alkotmánybírósághoz, akkor is érvényesülnie kell annak az alapvető elvárásnak, hogy amikor a fél beadványa döntő jelentőségű az eljárás kimenetele szempontjából, egyéni és kifejezett választ igényel. Jelen ügyben Indítványozó nem kapott megfelelően indokolt döntést a döntő jelentőségű beadványa tekintetében, hiszen a jogvita valójában mindig is a vonatkozó jogszabályi háttér

alkotmányosságáról és egyezmény-komformitásáról szolt, mert egyébként a jogvita kimenetele a tételes jog szabályai alapján nem volt kérdéses. Panaszos fő problémája ezen szabályok alkotmányossága volt, de a jogerős ítélete hozó bíróság ebben a körben nem indokolta meg, hogy miért nem osztja Panaszos álláspontját és miért nem fordul a t. Alkotmánybírósághoz. A jogvita lelke maradt tehát megválaszolatlan, ami miatt a Fővárosi Ítéltábla 2.Mf.31.028/2022/7. számú másodfokú részitélete sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, ezért kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg alaptörvény-ellenességét, és az Abtv. 43. §-ának megfelelően semmisítse meg.

Kelt: Budapest, 2022. június 3.

Indítványozó képviselőjében:

dr. Karsai Dániel

Karsai Dániel Ügyvédi Iroda